

Leeskliniek behandelt zwakste lezers

Een passie voor kinderen met ernstige leesproblemen

Kinderen die naar de Leeskliniek worden verwezen, horen bij de groep van één procent zwakste lezers. "Ze zijn vaak onzeker en gedemotiveerd als ze voor het eerst hier komen", vertelt hoofdbehandelaar Machteld Bakker. "Dat is ook logisch als je dagelijks ervaart dat je niet goed kunt lezen. Ons doel is dat deze kinderen succes ervaren en leren hoe ze dat succes voor zichzelf kunnen organiseren, ook zonder hulp van ouders, leerkrachten of behandelaars."

Bij binnenkomst van het transparante glazen gebouw valt direct het Onderwijs Informatie Centrum op. Het is een enorm grote studieruimte waar kasten staan met boeken en materialen van alle actuele lesmethoden, bedoeld voor de medewerkers van de CED-Groep in Rotterdam. Zij geven naast advies en begeleiding bijvoorbeeld ook trainingen aan scholen in het basis-, -middelbaar-, en hoger onderwijs en kunnen hier terecht voor hun informatie.

Hoogleraar

Machteld Bakker is de dochter van emeritus hoogleraar Dirk Bakker, waarvan in het vorige nummer van Balans Magazine een uitgebreid interview stond. Ook dochter Machteld voelt zich net als haar vader sterk betrokken bij de problemen van dyslectici. Vrijwel direct na haar studie orthopedagogiek ging ze aan de slag bij het Pedologisch Instituut (PI) Rotterdam. Later bekwaamde ze zich als GZ psycholoog. Het PI was de voorloper

van wat nu afdeling Onderzoek en Ontwikkeling van de CED-Groep is. "In die tijd werkten ze al vanuit een gedragstherapeutisch referentiekader", vertelt Bakker. "In de behandeling gebruiken we technieken om het gedrag van een kind in relatie met dyslexie positief te beïnvloeden. Later is de behandeling in de Leeskliniek verder uitgebouwd naar drie basiskaders: de orthodidactiek, de cognitieve gedragsleer en de neuropsychologie. Daar werken we sinds vijftien jaar mee. Vanuit de orthodidactiek kijken we naar de problemen in de leesontwikkeling, vanuit de cognitieve gedragsleer naar het denken van het kind over zijn eigen mogelijkheden en vanuit de neuropsychologie kijken we naar problemen als klankverwerking of geheugen."

Leren lezen

"Een beginnende lezer start in groep 3 met het leesleerproces. Letters en woorden die hij op school krijgt aangebo-

den, herkent hij steeds vaker in zijn omgeving, bijvoorbeeld in straatnaamborden en in de ondertiteling op tv. Als het lezen lukt, ervaart het kind dat als een succes. Zeker als hij wordt aangemoedigd door enthousiaste reacties van zijn ouders. Het succes zorgt ervoor dat hij zin heeft om meer te lezen, en zo organiseert hij zijn eigen oefening en succes. De zwakke lezer daarentegen heeft zo'n succeservaring niet, of veel minder. Ook wordt hij vaker gecorrigeerd. Daardoor neemt de motivatie om meer te gaan lezen af, terwijl juist hij behoefte heeft aan extra oefening. Daardoor wordt de achterstand steeds groter." De Leeskliniek werkt nauw samen met de Polikliniek Dyslexie van het RMPI, een centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie in de regio Zuid-Holland-Zuid. Bakker: "Het RMPI voert het diagnostisch onderzoek uit en stuurt een deel van de kinderen voor behandeling door naar de Leeskliniek. De behandelkosten van deze kinderen worden verrekend via de AWBZ."

Puntensysteem

Drie jaar geleden kreeg mijn veertienjarige zoon Tjerk met ADHD en PDD-NOS nog een Tegemoetkoming Onkosten Gehandicapten (TOG), voor de periode van drie jaar. Inmiddels heeft hij meer zorg nodig, maar is een nieuwe TOG afgewe-

zen. Dat komt door het rigide puntensysteem dat ze hanteren. Destijds vernielde Tjerk niet alleen speelgoed en gebruiksvoorwerpen, maar maakte ook gaten in bijvoorbeeld het plafond. Dan zag hij een zwart puntje, en

Onderdeel van de behandeling bij de leeskliniek is het voelen van lettervormen in de tastkast

Voorafgaand aan de behandeling onderzoeken we eerst uitgebreid wat er mis gaat met de leesontwikkeling. Vervolgens stellen we een behandelplan op en bespreken we dit met het kind, waarbij hij kan aangeven wat het beste bij hem past. Dat wil overigens niet zeggen dat het kind bepaalt wat we gaan doen, maar wel dat hij inspraak heeft en snapt waarom we bepaalde oefeningen voorstellen. De leerling wordt zo niet alleen mede-eigenaar van het probleem, maar vooral ook van het succes. Bovendien leert hoe hij dat hij succes voor zichzelf kan organiseren - onafhankelijk van de behandelaar, zijn ouders of leerkracht - en uit zichzelf kan oefenen."

In de Leeskliniek werken vier gedragswetenschappers onder verantwoordelijkheid van een gz-psycholoog. Bakker vertelt: "Elke beginnende behandelaar krijgt een eenjarige interne opleiding en een basiscursus gedragstherapie, omdat gedragstherapeutische technieken verweven zijn in onze behandeling. Jaarlijks behandelen we zo'n 30 kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar. Incidenteel komen jongere en ook oudere kinderen bij ons. De behandeling stemmen we af op het individuele kind en duurt ruim een jaar. Er zijn doorgaans 70 tot 90 behandelingen van 45 minuten nodig. Bij aanvang van de behandeling komen de kinderen twee keer per week. We plannen de

afpraak tijdens schooltijd, omdat wij vinden dat een dyslectisch kind niet extra belast moet worden in zijn vrije tijd. Ons doel is dat het kind leert lezen op AVI 6 niveau."

Certificaat

"Wij leren de leerling zelfredzaamheid, zodat hij ook zelfstandig kan oefenen in de klas. Wij vragen de leerkracht dat hij erop toeziet dat de leerling werkt volgens de instructies van de Leeskliniek. De leerling krijgt een certificaat als hij een doel heeft bereikt. Hij krijgt bijvoorbeeld brons als hij zelfstandig zijn eigen oefeningen op de computer kan opstarten, zilver als hij zelfstandig werkt volgens de instructies die hij tijdens de behandeling heeft geleerd. Bijvoorbeeld: 'Als ik hoor dat een woord niet klopt, lees ik hem nog een keer en telt de fout niet mee'. Goud krijgt de leerling als hij samen met de leerkracht zijn vaardigheden verder uitbouwt in de klas en laat zien dat hij zich steeds beter zelfstandig kan redden of om hulp kan vragen als dat nodig is." Behalve het behandelen van kinderen met ernstige leesproblemen is het ook de taak van de Leeskliniek om kennis over te dragen aan leerkrachten, remedial teachers, intern begeleiders en orthopedagogen. Bakker: "We stellen ons de vragen 'Hoe kun je leerlingen met dyslexie het beste ondersteunen in de schoolsituatie zodat ze hun schoolloopbaan zo goed mogelijk doorlopen?' en 'Wat heeft de school nodig om deze leerlingen te begeleiden?' Om niet steeds incidenteel oefeningen aan te reiken maar structureel

dan móest er een stuk stucwerk uit. De kosten liepen rap op voor ons. Hij deed het niet uit agressiviteit, maar hij dacht gewoon niet na en zat helemaal in zijn eigen wereldje. Ik was veel extra aandacht en tijd aan hem kwijt, hij had veel begeleiding nodig. Op het puntensysteem van de Sociale Verzekeringsbank

scoorde hij op alle zes punten, waardoor hij een TOG kreeg. Als je op minder punten scoort, krijg je niets. Inmiddels scoort hij nu een paar punten minder, omdat er verbetering is opgetreden. Maar op andere punten heeft hij juist veel meer begeleiding nodig dan voorheen, zoals huiswerkbegeleiding. Die

punten zijn dus zwaarder gaan wegen. Het probleem is dat de Sociale Verzekeringsbank alleen kijkt naar het aantal punten dat iemand scoort, niet naar de intensiteit waarmee iemand op die punten scoort. Wij zijn inmiddels namelijk veel meer geld kwijt aan Tjerks begeleiding, maar dan op minder punten.

Machteld Bakker: "In de behandeling gebruiken we technieken om het gedrag van een kind in relatie met dyslexie positief te beïnvloeden".

met de school samen te werken, is er een protocol in ontwikkeling met als doel de school meer bij de behandeling te betrekken en te begeleiden onder onze supervisie, eigenlijk volgens het leermeester-gezel principe."

Ook ouders kunnen bijdragen aan het succes. Bakker: "We verwachten van de ouders belangstelling en betrokkenheid bij de behandeling, maar willen niet dat de veilige ouder-kind relatie in gevaar komt door het oefenen thuis. Als een kind thuis oefent, stellen we nadrukkelijk drie voorwaarden. Ten eerste moet hij zo zelfstandig mogelijk kunnen oefenen, dus zonder hulp van zijn ouders. Dat betekent dat de behandelaars de afspraken met de leerling maken en samen bekijken op

welke dagen en op welk moment op de dag er geoefend wordt. Als blijkt dat de gemaakte afspraken niet werken, is het de taak van de behandelaar om dat samen met de leerling te bespreken. Ten tweede zijn de oefeningen een herhaling van wat hij hier gedaan heeft. Ten derde moet een week later het resultaat duidelijk zijn. Hij moet namelijk ervaren dat zijn inspanning ertoe doet, waardoor hij gemotiveerd is om te blijven oefenen."

Resultaten

Elke drie maanden krijgen de kinderen een eigen verslag met de resultaten van de behandeling. Bakker licht toe: "Het verslag geeft een duidelijk beeld van de vorderingen. Het kind krijgt als eerste de

resultaten te zien. Later in het evaluatiegesprek met zijn ouders erbij vertelt de leerling zelf waar zijn inspanningen toe hebben geleid en wat de doelstellingen zijn voor de komende periode. Soms maakt hij daarin een minder handige keuze en wil hij bijvoorbeeld sneller leren lezen, terwijl zijn leestempo voldoende is. Aan de hand van het verslag kunnen we hem laten zien dat de snelheid niet het probleem is, maar dat het zinvoller is te oefenen met nauwkeurig lezen. Voor de ouders en de leerkracht is het verslag ook een belangrijk meetinstrument dat laat zien welke vooruitgang het kind heeft geboekt."

In de twintig jaar dat Bakker bij de Leeskliniek werkt, heeft ze nog niet meegemaakt dat kinderen vroegtijdig stoppen met de behandeling. "Het is niet altijd even gemakkelijk om te ontdekken hoe je kinderen zowel in eigenwaarde als in vaardigheden kunt laten groeien, maar het geeft zo ontzettend veel voldoening als ze gaan lezen. Je kunt dit werk ook alleen doen als je een passie hebt voor kinderen en werkt vanuit een wetenschappelijk kader, anders raak je verdwaald en kun je de kennis niet overdragen aan anderen."

Machteld Bakker is nog steeds erg enthousiast over de jeugdconferentie die ze eind vorig jaar in Nieuwegein samen met Balans organiseerde voor kinderen met dyslexie. "Heel wat kinderen hebben toen voor het eerst openlijk durven praten over hun dyslexie. Ook mijn collega's waren ontroerd toen ze zagen hoe de kinderen in kleine praatgroepjes elkaar probeerden te ondersteunen. We hadden niet gedacht dat er zoveel verdriet over de problemen met lezen achter zat. Het was ook heel bijzonder om te zien dat de kinderen aan het einde van de dag centimeters groter de deur uitgingen, zo sterk waren ze gegroeid in hun zelfvertrouwen". ■

• DE ZEEPKIST • DE ZEEPKIST • DE ZEEPKIST • DE ZEEPKIST • DE ZEEPKIST • DE ZEEPKIST • DE ZEEPKIST • DE ZEEP-

Ik vind dat de verzekeringsbank het puntensysteem te rigide hanteert. Ze kijken niet specifiek genoeg naar de punten op zich. Als een kind maar op één punt scoort, maar daarbij wel torenhoge uitgaven met zich meebrengt, komt hij niet in aanmer-

king voor een TOG. Wij maken kosten (huiswerkbegeleiding) die rechtstreeks voortkomen uit de handicap van Tjerk. Ik kan niet anders zeggen dat dit een indicatie voor een TOG zou moeten zijn.

Een moeder (naam bij de redactie bekend)

BALANS IS ER VOOR U!

**Vul de enquête in op
www.balansdigitaal.nl
Tussen 15 september
en 15 oktober**